

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ ____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медіакритика

Спеціальність «Журналістика»

Факультет філології

Робоча програма «Медіакритика» для студентів спеціальності «Журналістика»,
10 с.

Розробник:

Потятиник Борис Володимирович, доктор філологічних наук, професор
кафедри журналістики

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики

Протокол від “31”серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри:

_____ (проф. Холод О.М.)

“31”серпня 2022 р.

Схвалено методичною радою факультету філології.

Протокол від “ ” вересня 2022 р. № 1

“ ” вересня 2022 р.

Голова _____ (доц. Мартинець А.М.)

Декан факультету філології

_____ (проф. Голод Р.Б.)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.0	Освітня програма «Журналістика» Спеціальності «Журналістика»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	____-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	____-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		12 год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	__ год.
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: Залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

для заочної форми навчання – немає

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни «Медіакритика» для студентів-журналістів є формування систему знань про роль і місце медіакритики в професійному середовищі та в суспільстві в цілому.

Завдання. Завданням є осмислення ролі медіа в комунікаційних процесах сьогодення; формування уявлень про роль медіакритики в інформаційному просторі, її функціях і формах діяльності; розглянути медіа критику, як частину критики; з'ясувати тенденції сучасної української медіакритики; сформувати навички критичного осмислення інформаційних та комунікаційних явищ

Дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**.

Загальні компетентності:

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

Фахові компетентності:

СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;

СК 07. Здатність застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПР 03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПР 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР 10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

ПР 19. Застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності.

Зміст поняття «медіакритика». Предмет і основні характеристики медіакритики. Види журналістської критики ЗМІ. Проблеми становлення медіакритики в Україні

Тема 2. Функції медіакритики.

Інформаційно-комунікативна функція. Пізнавальна функція. Регулятивна функція. Корекційна функція. Просвітницька функція. Соціально-організаторська функція. Комерційно-промоційна функція.

Тема 3. Форми і жанри медіакритики.

Форми презентації творів медіакритики в ЗМІ. Жанри національної медіакритики. Провідні українські журналісти і публіцисти як критики ЗМІ.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Соціальна роль медіакритики.

Медіакритика і формування суспільного консенсусу. Проблема суспільної довіри до ЗМІ. Роль медіакритики у захисті гуманістичної культури. Медіакритика і мовна культура ЗМІ. Роль медіакритики у підтриманні здорового психологічного і морального клімату в суспільстві.

Тема 5. Медіакритика і аудиторія ЗМІ.

Взаємовідносини медійних організацій і аудиторії в умовах інформаційного ринку. Проблема соціальної відповідальності ЗМІ. Підзвітність ЗМІ перед суспільством. Медіакритика і захист інформаційних прав та інтересів громадян. Роль медіакритики у формуванні інформаційної культури. Медіакритика і медіа освіта.

Тема 6. Проблеми становлення і розвитку регіональної медіакритики.

Регіональний інформаційний простір як об'єкт медіакритики. Проблеми розвитку регіональної медіакритики. Аналіз зразків регіональних медіакритичних досліджень.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	ко нт р.	ін д	с.р	л		п	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності. Зміст поняття «медіакритика». Предмет і основні		2	2			10						

характеристики медіакритики. Види журналістської критики ЗМІ. Проблеми становлення медіакритики в Україні												
Тема 2. Функції медіакритики. Інформаційно-комунікативна функція. Пізнавальна функція. Регулятивна функція. Корекційна функція. Просвітницька функція. Соціально-організаторська функція. Комерційно-промоційна функція.		2	2			10						
Тема 3. Форми і жанри медіакритики. Форми презентації творів медіакритики в ЗМІ. Жанри національної медіакритики. Провідні українські журналісти і публіцисти як критики ЗМІ.		2	2			10						
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Соціальна роль медіакритики. Медіакритика і формування суспільного консенсусу. Проблема суспільної довіри до ЗМІ. Роль медіакритики у захисті гуманістичної культури. Медіакритика і мовна культура ЗМІ. Роль медіакритики у підтриманні здорового психологічного і морального клімату в суспільстві.		2	4			10						
Тема 5. Медіакритика і аудиторія ЗМІ. Взаємовідносини медійних організацій і аудиторії в умовах інформаційного ринку.		2	4			10						

Проблема соціальної відповідальності ЗМІ. Підзвітність ЗМІ перед суспільством. Медіакритика і захист інформаційних прав та інтересів громадян. Роль медіа критики у формуванні інформаційної культури. Медіакритика і медіаосвіта.												
Тема 6. Проблеми становлення і розвитку регіональної медіакритики. Регіональний інформаційний простір як об'єкт медіакритики. Проблеми розвитку регіональної медіакритики. Аналіз зразків регіональних медіа критичних досліджень.		2	4			10						
Усього годин		12	18			60						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Медіакритика як галузь журналістської діяльності.	2
2	Тема 2. Функції медіакритики.	2
3	Тема 3. Форми і жанри медіакритики.	2
4	Тема 4. Соціальна роль медіакритики.	4
5	Тема 5. Медіакритика і аудиторія ЗМІ.	4
6	Тема 6. Проблеми становлення і розвитку регіональної медіакритики.	4
	Разом	18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Медіакритика як галузь журналістської діяльності	10
2.	Становлення медіакритики як особливої сфери журналістики	10
3.	Медіакритичні українські видання	10
4.	Функції медіакритики	10

5.	Медіакритика й аудиторія ЗМІ	10
6.	Аналіз медіатекстів різних видів медіа	10
	Разом	60

Індивідуальні завдання

1. Проаналізувати медіакритичні публікації на ресурсах (перелік дод.), обрати три найбільш вартісні, написати резюме і представити його — можна у вигляді презентації чи усного виступу .
2. Підготувати медіакритичний матеріал. Наприклад, [Пробіл](#), інтерв'ю з редактором чи власником обраного медіа, статтю про певний медіа-тренд, рецензію на обрану теле (радіо) -передачу або матеріал в іншому жанрі (огляд, коментар, інтерв'ю тощо) на медіакритичну тему. Представити і обговорити на занятті.

Методи навчання

Словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – практична робота, самостійна робота, індивідуальні завдання.

Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт чи тестувань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Інд.завд.	Залікова робота	
T1	T 3	CP	KP	T4	T6	CP	KP			
T2				T5						
5	5	5	5	5	5	5	5	20	40	
									100	

T – теми практичних занять;

CP – самостійна робота;

KP – контрольна робота

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти практичних занять.
2. Нормативні документи.
3. Ілюстративний матеріал.

Перелік тем на залік

1. Зміст поняття «медіакритика».
2. Предмет і основні характеристики медіакритики.
3. Види журналістської критики ЗМІ.
4. Проблеми становлення медіакритики в Україні
5. Інформаційно-комунікативна функція.
6. Пізнавальна функція.
7. Регулятивна функція.
8. Корекційна функція.
9. Просвітницька функція.
10. Соціально-організаторська функція.
11. Комерційно-промоційна функція.
12. Форми презентації творів медіакритики в ЗМІ.
13. Жанри національної медіакритики
14. Провідні українські журналісти і публіцисти як критики ЗМІ.
15. Медіакритика і формування суспільного консенсусу.
16. Проблема суспільної довіри до ЗМІ.
17. Роль медіакритики у захисті гуманістичної культури.
18. Медіакритика і мовна культура ЗМІ.
19. Роль медіакритики у підтриманні здорового психологічного і морального клімату в суспільстві.
20. Взаємовідносини медійних організацій і аудиторії в умовах інформаційного ринку.
21. Проблема соціальної відповідальності ЗМІ.
22. Підзвітність ЗМІ перед суспільством.
23. Медіакритика і захист інформаційних прав та інтересів громадян.
24. Роль медіакритики у формуванні інформаційної культури.
25. Медіакритика і медіаосвіта.
26. Регіональний інформаційний простір як об'єкт медіакритики.
27. Проблеми розвитку регіональної медіакритики.

Рекомендована література

1. Потятиник Б. Медіакритика в системі журналістської освіти України: Львів - Київ - транзит // Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика : зб. наук. пр. / [Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; редкол.: О. В. Богуславський та ін.]. Львів, 2017. Вип. 42. С. 54-61.

2. Чернявська Л. В. Форми медіа-критики у світовому контексті й перспективи її розвитку в Україні // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2017. № 4. С. 201-206.
3. Квіт С. Масові комунікації : підручник / С. Квіт. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 208 с.
4. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега. – Львів, 2000. – 180 с.
5. Карпенко В.О. Журналістика: основи професійної комунікації : навч. посіб. для студ. ВНЗ, що навчаються за спец. "Журналістика" / В. О. Карпенко. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
6. Михайлин І.Л. Журналістика як всесвіт : вибрані медіадослідження / І. Л. Михайлин. – Х. : Прапор, 2008. – 512 с.
7. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. Серія: Медіакритика / Б. В. Потятиник. – Львів, 2004. – 312 с.
8. Сулім А. А. Медіакритика в Україні: функції, тематика, проблематика : дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук із соц. ком. Дніпропетровськ, 2015. 242 с. [Електронний ресурс]. Доступно з : http://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/dissertations/K08.051.19/dissertation_5653aa44bab2a.pdf
9. Українське законодавство: засоби масової інформації науково-популярне видання / ред.-упор.: Т. Катюжинська, Л. Панкратова. – К. : Підгот. прогр. правового захисту та освіти ЗМІ IREX У-Медіа, 2004. – 368 с.

Допоміжна

1. Іванов В.Ф. Журналістська етика / В.Ф.Іванов, В.Є. Сердюк / Передм. В.П. Мостового: Підручник. – К. : Вища школа, 2006. – 231 с.
2. Кібл Р. Журналістська етика / Річард Кібл; перекл. з англ. Д. І. Смоляк. – К. : Київська типографія, 2007. – 188 с.
3. Приступенко Т.О. Теорія журналістики. Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації : навч. посіб. / Т.О. Приступенко. – К. : Ін-т журналістики, 2004. – 375 с.
4. Різун В.В. Маси : тексти лекцій / В. В. Різун. – К., 2003. – 118 с.
5. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. – Ужгород : Закарпаття, 2007. – 224 с.

Інформаційні ресурси

Media	Criticism	UA	URL:
https://mediakrytyka.blogspot.com/?fbclid=IwAR3GuKfUDHnF3SbYxMUtXwE3yRyESODmqXcvJml_8vuQMVmDUHkcG1Kb-wo			
http://detector.media/			
https://imi.org.ua/			
http://medialab.online/			
http://www.mediakrytyka.info/			
http://osvita.mediasapiens.ua/			
http://www.stopfake.org/			

<http://www.press.pl/>
<https://www.wirtualnemediа.pl/>
<https://www.theguardian.com/uk/media>
<http://www.huffingtonpost.com/media/>
<https://thefix.media/>
<https://edition.cnn.com/shows/reliable-sources> - Reliable source
<https://idpo.org.ua/> (Інститут Демократії ім.Пилипа Орлика)
Техту, Медіа-практики <https://theukrainians.org/media/>
[По той бік новин https://irrp.org.ua/courses/po-toy-bik-novin-informatsiyna-kampaniya/](https://irrp.org.ua/courses/po-toy-bik-novin-informatsiyna-kampaniya/)
<https://voxukraine.org/category/voks-informue/> Спростування фейків
<http://ua.telekritika.ua/> (закрилось, архів)
<http://mediananny.com/> (закрилось, архів)
[https://ua.ejo-online.eu /](https://ua.ejo-online.eu/) - Європейська обсерваторія журналістики (архів)

Викладач Потятиник Борис Володимирович